UN TAX CONVENTION NOW!

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

MKATABA WA MFUMO WA UMOJA WA MATAIFA KUHUSU USHIRIKIANO WA KIKODI WA KIMATAIFA

Ni Nini na Una Maana Gani kwa Vijana wa Kenya

SOMA

Na Jon Kafuko,
Meneja wa Programu, Youth for Tax Justice Network (YTJN)

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Mkataba wa Mfumo wa Umoja wa Mataifa kuhusu Ushirikiano wa Kikodi wa Kimataifa (UNFCITC) ni nini?

Fikiria hivi:
Kwa sasa, kanuni za kimataifa za kodi ni kama klabu ya wanachama pekee, ambapo nchi chache tajiri hutunga kanuni hizo na nchi nyingine zote hulazimika kuzifuata.

Tatizo:

- Shirika la Ushirikiano wa Kiuchumi na Maendeleo (OECD) lina nchi wanachama 38, zote zikiwa kutoka nchi zilizoendelea (Global North)
- Hakuna nchi huru ya Afrika ambayo ni mwanachama wa OECD
- Hata hivyo, nchi zote za Afrika zinatarajiwa kutumia kanuni za OECD
- Afrika haina nafasi katika meza ambapo kanuni hizo hutungwa

UNFCITC inalenga kuanzisha klabu mpya, ambapo kila nchi, kubwa au ndogo, ina sauti sawa katika kuweka kanuni hizo.

Huu ni mkataba wenye nguvu ya kisheria unaolenga:

- 📜 Kuweka sheria za haki za kutoza kodi makampuni ya kimataifa na watu binafsi wenye utajiri mkubwa.
- 💰 Kuzuia uhamishaji wa faida kwenda kwenye maeneo yanayotoza kodi kidogo (tax havens).
- 🔍 Kuongeza uwazi na kubadilishana taarifa.
- 🌍 Kuzipa nchi zinazoendelea sauti yenye nguvu katika usimamizi wa kodi wa kimataifa.
- Kuhakikisha kuwa kodi zinazokusanywa zinatumika kwa maendeleo endelevu.

UNFCITC si zoezi la kiufundi kwa ajili ya wataalamu wa kodi pekee. Ni hatua ya kimfumo ya kushughulikia migogoro ya kifedha ambayo imedhoofisha uchumi wa nchi za Afrika na kuzuia maendeleo ya vijana wake.

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Kwa nini hili ni muhimu?

Mfumo uliopangwa ili kuihujumu Kenya

Kwa kuwa hakuna nchi huru ya Afrika ambayo ni mwanachama wa OECD:

- 🇰🇪 Kenya haina nafasi katika meza ambapo kanuni za kimataifa za kodi huandaliwa
- 📝 Kenya hulazimika kufuata kanuni ambazo haikushiriki kuzitunga
- 💰 Makampuni ya kimataifa hutumia mianya iliyoundwa na nchi tajiri
- 🏝️ Faida inayopatikana nchini Kenya huhamishiwa katika maeneo yenye viwango vya chini vya kodi

Matokeo yake:

- 💻 Kampuni ya kimataifa ya teknolojia inaweza kupata mabilioni ya shilingi kutoka kwa watumiaji wa Kenya
- 🏢 Haina ofisi halisi nchini Kenya
- 💰 Haulipi kodi ya kampuni nchini Kenya
- 🏝️ Faida yake huhamishiwa katika nchi yenye kodi ndogo (eneo salama la kodi)

Hili ni halali kabisa chini ya kanuni za sasa kwa sababu kanuni hizo ziliandaliwa bila Kenya kushirikishwa.

Matokeo yake? Unalipa kodi ya juu zaidi kwenye mkate, mafuta, na huduma za fedha kwa njia ya simu, huku makampuni yenye thamani ya mabilioni ya dola yakilipa kodi sifuri.

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Kwa Nini Wakenya Wanapaswa Kuwa na Wasiwasi?

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Mgogoro wa Kifedha nchini Kenya

Serikali ya Kenya ina tatizo la mapato:

Kiashiria	Hali ya Sasa
Uwiano wa Kodi kwa Pato la Taifa (GDP)	13% (chini sana ya wastani wa Afrika)
Deni la Taifa	KSh trilioni 12.4 ($ bilioni 96) – 67.6% ya GDP
Ulipaji wa Deni	Karibu 60% ya mapato ya serikali huenda kwenye malipo ya riba
Mtiririko wa Fedha Haramu	Kenya hupoteza KSh bilioni 200 kila mwaka
Ufisadi na Mianya ya Kodi	Kupoteza KSh bilioni 194 kila mwaka

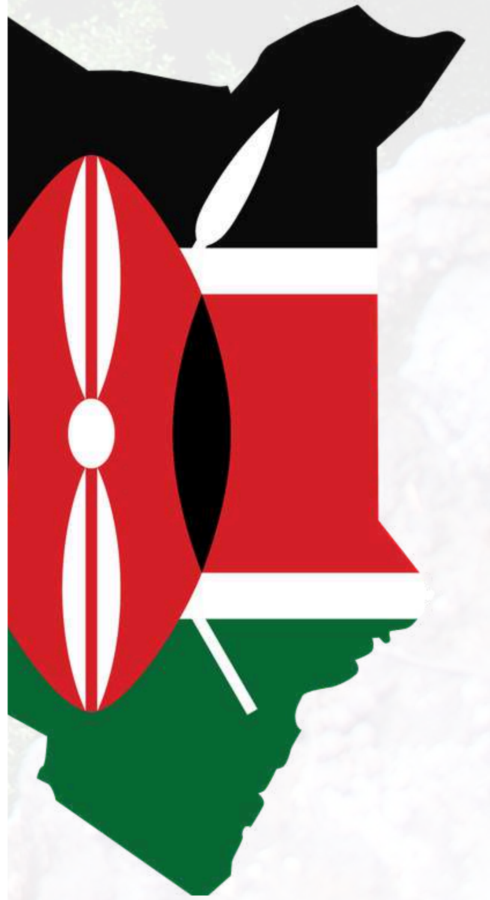

Matokeo yake: Serikali haiwezi kufadhili shule, hospitali, au kutoa ajira.

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Mgogoro wa Deni Unaokua

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Kwa Nini Deni la Kenya Ni Kubwa Hivyo?

Serikali haina fedha kwa sababu:

- 💸 Makampuni ya kimataifa yanakwepa kulipa kodi nchini Kenya.
- 💰 Mtiririko wa fedha haramu unanyonya KSh bilioni 200 kila mwaka.
- 📊 Uwiano wa kodi kwa GDP ni 13% tu, chini sana ya kile kinachohitajika.
- 🏛️ Ufisadi na mianya ya kodi hupoteza KSh bilioni 194 kila mwaka.

Hivyo serikali hufanya kile ambacho familia yoyote inayohangaika ingefanya: INAKOPA.

Lakini kuna tatizo:

Ulipaji wa madeni sasa unatumia karibu asilimia 60 ya mapato ya serikali.
Hiyo ina maana kwamba kwa kila Shilingi 100 inayokusanywa na serikali:

- 💰 Shilingi 60 hutumika kulipa mikopo na riba
- 🏫 Shilingi 40 hubaki kwa ajili ya mambo mengine yote—shule, hospitali, barabara, usalama, na programu za vijana

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Mtego wa Deni Umeelezewa

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Mzunguko Mbaya

Hivi ndivyo inavyotokea

1. 💰 Kenya haiwezi kutoza kodi makampuni ya kimataifa yanayofanya kazi katika soko lake.
2. 📊 Mapato ya serikali hayatoshi kufadhili huduma za umma.
3. 💳 Serikali inakopa ili kuziba pengo.
4. 📈 Deni linakua na malipo ya riba yanaongezeka.
5. 🔁 Ulipaji wa deni unatumia karibu 60% ya mapato.
6. 📉 Fedha kidogo zinapatikana kwa elimu, afya, na programu za vijana.
7. 🏦 Serikali inaweka kodi kandamizi kwa wananchi wa kawaida.
8. 😡 Vijana wanaandamana (#RejectFinanceBill2024).
9. 🔄 Serikali inakopa zaidi ili kulipia nakisi.

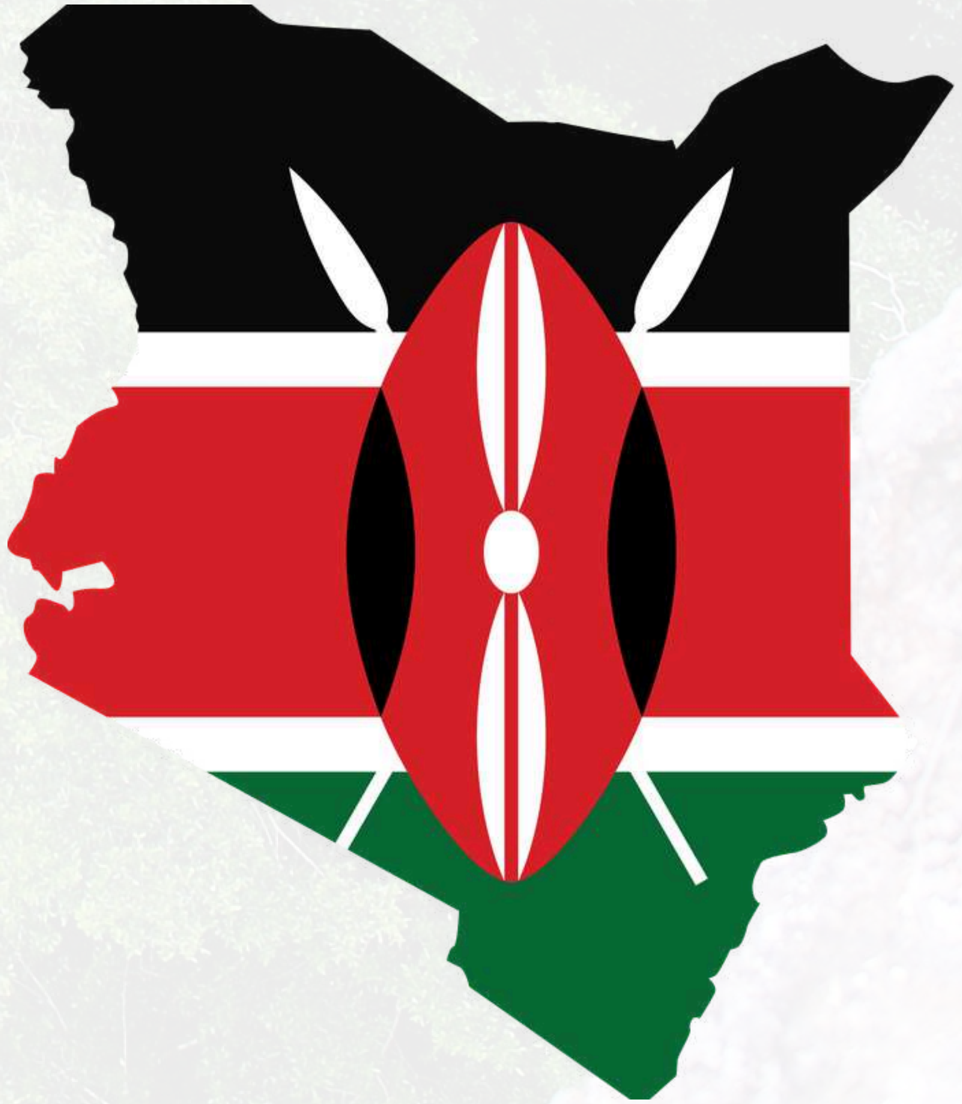

UNFCITC inavunja mzunguko huu katika Hatua ya 1: kutoza kodi makampuni ya kimataifa kwa haki.

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Gharama ya Kibinadamu – Hii Ina Maana Gani Kwako

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Mgogoro wa Ajira kwa Vijana nchini Kenya

Nambari Hizo:

- 📊 Karibu 12% ya vijana wenye umri wa miaka 15–24 hawana ajira.
- 📊 Zaidi ya 31% ya vijana hawana ajira au wameajiriwa chini ya uwezo wao.
- 📊 67% ya vijana wa Kenya wanakabiliwa na ukosefu wa ajira.
- 📊 Zaidi ya vijana milioni 1 huingia katika soko la ajira kila mwaka.
- 📊 Ni 1 tu kati ya kila ajira 10 mpya zinazozalishwa ziko katika sekta rasmi.

Wakati asilimia 60 ya mapato ya serikali inatumika kulipia madeni, hakuna kinachobaki kwa ajili ya kutengeneza ajira kwako.

Hii si kwa sababu huna uwezo. Hii ni kwa sababu mfumo umeharibika.

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Gharama ya Kibinadamu – Kodi Kandamizi

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Nani Anayelipa Gharama Hii?

Wakati serikali haziwezi kuzitoza kodi kampuni za kimataifa, zinageukia kwako.

Mswada wa Fedha wa 2024 ulipendekeza kodi kwenye:

- 🍞 Mkate – 16% VAT
- 📱 Miamala ya fedha kwa simu
- 🚗 Magari
- 🩸 Bidhaa za usafi wa hedhi
- 👶 Nepu (Diapers)

Dhuluma:

"Wakati bilionea na dereva wa bodaboda wanapolipa kodi sawa kwa lita moja ya mafuta, mzigo wa kodi hiyo ni mzito zaidi kwa dereva."

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Kwa Nini Mkataba Huu Ni Muhimu kwa Kenya

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Kufungua Mapato ya Mabilioni

Mkataba huo unaweza:

- · 📈 Kufungua mabilioni ya mapato ya kodi ya ziada kwa Kenya.
- · 💻 Kuipa Kenya nguvu zaidi ya kutoza kodi makampuni makubwa ya kidijitali kama Google, Facebook, na Microsoft.
- · 🛡️ Kuimarisha vita dhidi ya mtiririko wa fedha haramu.
- · ⚖️ Kuziba mianya inayoruhusu makampuni kuhamisha faida kwenda kwenye maeneo yenye kodi ndogo.
- · 🏛️ Kuipa Kenya sauti yenye nguvu katika kuweka viwango vya kodi vya kimataifa.

Hii ni fedha ambayo inaweza kuwekezwa katika:

- 🏫 Elimu – mafunzo ya ujuzi na ajira kwa vijana
- 🏥 Huduma za afya – huduma zinazofikika na zenye gharama nafuu
- 🌍 Miundombinu – barabara, intaneti, na vituo vya uvumbuzi
- 💼 Uundaji wa ajira – kazi zenye staha kwa mamilioni ya vijana wa Kenya

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

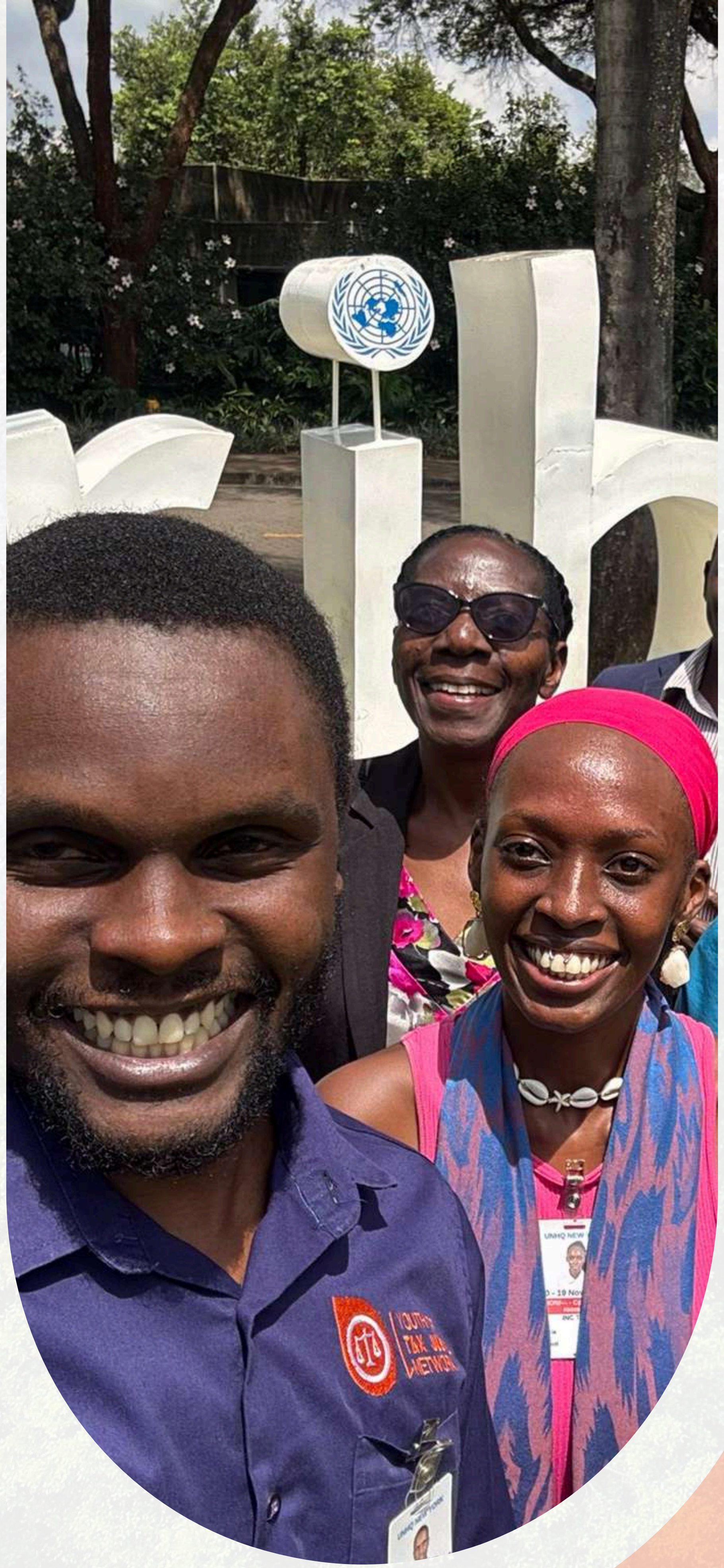

Kwa Nini Vijana Wanapaswa Kuwa na Wasiwasi?

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Mustakabali Wako Unategemea Mazungumzo Haya

Sheria zinazojadiliwa leo zita:

· 📅 Kuunda uchumi wa dunia kwa miongo kadhaa.
· 💰 Kuamua ni kiasi gani cha mapato ambacho Kenya inaweza kukusanya.
· 🏫 Kuamua ikiwa serikali yako inaweza kufadhili elimu, afya, na ajira.
· 🔮 Kuamua ikiwa utarithi fursa au deni.

UNFCITC itakamilishwa mnamo 2027.

"Wakati maamuzi yanayoathiri mustakabali wa vijana yanafanywa bila wao kuwepo, maamuzi hayo yanakuwa dhidi ya mustakabali wao moja kwa moja."

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Unachoweza Kufanya

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Sauti yako ni muhimu.

1. Pata Taarifa

- 📚 Jifunze kuhusu UNFCITC na athari zake.
- 📖 Soma mwongozo rahisi wa YTJN kuhusu Mkataba huu.
- 📺 Tazama video na ushiriki katika mikutano ya mtandaoni (webinars) kuhusu haki ya kodi.

2. Paza Sauti

- 📱 Tumia mitandao ya kijamii kudai haki ya kodi ukitumia blogu, video, na picha zenye ushahidi.
- 🗣️ Jiunge na kampeni za mtandaoni na nje ya mtandao (#UNTaxConvention, #Youth4TaxJustice).
- ✍️ Waandikie viongozi wako na uwaombe waunge mkono sheria za kodi za haki.

3. Jipange

- 📋 Shiriki katika mazungumzo ya Mkataba huu, hasa kikao cha Nairobi.

4. Ungana Nasi

- 📲 Jiunge na kikundi cha WhatsApp cha YTJN kwa sasisho.
- 🐦 Fuata YTJN kwenye mitandao ya kijamii.
- 📧 Wasiliana na info@ytjn.org ili kushiriki.

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

Picha Kubwa

Kutoka Maandamano hadi Sera

Maandamano ya Gen Z nchini Kenya yalionyesha kuwa vijana hawatakubali ukosefu wa haki kimya kimya. Sasa, peleka nishati hiyo kwenye jukwaa la kimataifa.

UNFCITC ni fursa yako ya:

- 🌍 Unda kanuni zinazoongoza uchumi wa dunia
- 💪 Dai uwajibikaji kutoka kwa serikali na mashirika makubwa
- 📜 Hakikisha kuwa Muswada ujao wa Fedha haulengi WEWE

Mkataba wa Mfumo wa Umoja wa Mataifa kuhusu Ushirikiano wa Kimataifa wa Kodi

ASANTE KWA KUNISIKILIZA!

YOUTH FOR TAX JUSTICE NETWORK

info@ytjn.org

www.ytjn.org

P.O Box 1558 Kampala – Uganda

Youth for Tax Justice Network